

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes száma ára 2 Kr.

A növekedő kvóta.

(sl.) Ugy látszik, hogy a magyar kvóta olyan, mint a fekély: hihetetlenül gyorsan nő, ha békén hagyják. Mikor először híre ment a 3·6%-os kvóta-felemelésnek, a közvéleménynek nevezett ellenzéki sajtó egyértelműleg felszólalt az osztrák szerénytelenség ellen. Ez alatt a három hónap alatt pedig, míg a magyar miniszterek a kiegyezést agyontárgyalják, folytonosan újabb és újabb hírek érkeznek a kvóta-bizottságok határozatairól, amelyek mind megegyeznek abban, hogy Magyarországnak mindig magasabb és magasabb kvótát hirdetnek, mint a megelőző híresztelések.

Ausztria legtekintélyesebb lapja, a félhivatalos információkkal bíró Neue Freie Presse immár 43·16 százalékos kvótát ró Magyarországra, amidőn az osztrák kvóta-bizottság megállapodásairól hiteles forrásból referál.

Az állami adókból befolyó jövedelmeket vevén a kvóta-arány kiszámításánál alapul, a bizottság 41·16 százalék hozzájárulást kíván Magyarországtól, amihez a 2 százalék katonai határőrvidék-egyesítési költségeket hozzá számítva Magyarország kvótája 43·16 százalék, Ausztria részese-dési aránya pedig 56·84 százalék lenne.

Ennek a szelid matematikai műveltetnek pedig az volna a következménye, hogy a rendes közösüges kiadásokhoz ezentúl évenként *tizennégy millió forinttal* többel járulnánk hozzá, mint eddig, összes kiadási többletünk pedig a rendkívüli közösüges kiadások és az okkupált

tartományok kezelési költségeinek ránk eső részével együtt *évenként több, mint tizennyolcz millió forint* lenne. Ennyibe kerülne nekünk a kiegyezés a 43·16 százalékos kvótakulcs elfogadása esetén. Igen figyelemreméltó körülmény azonban az is, hogy a közösüges kiadások — különösen a rendkívüliek, évről-évre szaporodnak, úgy, hogy még a tizennyolcz millióra is rá kellene fizetni egy bizonyos évről-évre növekedő összeget. Sőt még meg is fenyeget bennünket az osztrák kvótabizottság, hogy abban az esetben, ha a fogyasztási adók ügyében kötendő megegyezés Ausztriára újabb terheket róna, — Ausztria a hozzájárulási arány *további emelésére* jogot formál.

Az osztrák pénzügyi kapacitások igen nagy lelketlenségről tesznek tanúbizonyságot ezzel a kvóta-számítással. Az a körülmény, hogy az állami adókról befolyó jövedelmeket veszik a számítás alapjául, ép oly kevéssé igazságos, mint méltányos. Valamikor 1867-ben körülbelül egyenlő volt az adózási rendszer a monarchia két felében, s akkor lehetett a kvóta-számításnál az egyenes adókat venni alapul. Azóta azonban a viszonyok nagyon sokat változtak. Magyarországon 1867 óta minden kísérletező pénzügyminiszter arra törekedett, hogy az ország adóképeségét a lehetőségig kihasználja. A földművelés és a kereskedelem nem növelte az adóképeséget ez alatt a harmincz év alatt, mert a keresők és eltartottak aránya évről-évre rosszabbodik, — sőt még a népességi viszonyok sem tartanak lépést Ausztriaéval. Ezenkívül az indirekt adók-

nak és terheknek egész serege rontja az ország adóképeségét, nem úgy, mint Ausztriában, s éppen ezért az egyenes adókat venni a kvóta számítás alapjául nemcsak nem méltányos dolog, de a legnagyobb igazságtalanság. S nem is logikus dolog ez a számítás, mert ha az egyenes adóképeség után várnak tőlünk valamit, úgy éppen arra kellene törekedniük, hogy ez az adóképeség fokozódhassék. Már pedig egy tizennyolcz-húsz milliós újabb évi teher a végső tönkszélére juttathatná az országot. Az osztrák kvóta bizottság tehát valóságos archimedesi csigával akarja növelni Magyarország adózását.

Az osztrák kvóta-bizottság javaslatának elfogadása igen fontos elvi jelentőségű kérdés. Ha elfogadjuk az állami adókat a kvóta-számítás alapjául, akkor a mi kvótánk óriási gyorsasággal fog növekedni.

Mindig az előző tíz év adójövedelméből indulván ki, **tízévről-tízévre természetesen nagyobb lesz a kvóta.**

A mostani 12 százalékos kvóta emelés ugyanis évenként 20 millióval emelné az állami adók tételét, tíz év múlva tehát a kiegyezés megkötésénél már sokkal nagyobb adó összeg után vetnék ki a kvótát mint most, ami az adóterhek újabb 20 százalékos, esetleg még több százalékos növelését vonná maga után, — úgy hogy harmincz év múlva ismét teljes joggal követelné Ausztria, a magyar kvóta föl-emelését. Ezen az uton igen gyorsan elérnénk oda, ahol Ausztria kvótája már majdnem semmivé zsugorodnék össze, s Magyarország viselné az összes közösüges költségeket.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Justus perit

Irla: Szabó László.

Nagyon megcsodáltam Schneider Sasának, a világhírű orosz festőnek leghíresebb képét, a »függőség érzetét.« Ez a fiatal ember, aki legelső disze és büszkesége a szimbolikus festőművészetnek, rajzolt egy emberi, akinek kezén lábán békó van, s aki fejét lehajtva esüggeden, néma megadással áll egy rengeteg nagy szörny előtt, mely két óriási husos karjával áttörhetetlen kört formál körülötte. A szörny óriási feje valami középső dolog a legrutabb emberi és az ökörfej között — szinte belenő a földön elterülő testbe, s feketebőrű, ritka szőrrel borított fejéből kivillognak az áldozatra meresztett szemek. Karjai óriásiak, egy-egy masszsa mindenik, hosszú, és erős karmokkal. Az ördögöt még nem láttam oly rútának festve, mint a minőnek a függés démonát ez a zsenialis művész, egy elnyomott nép gyermeke festette.

Persze csak ábránd az egész, de ábrándnak nagyon igaz. S nagyon helyesen cselekedett a művész, hogy emberi vonásokat rajzolt a szörny arcára, mert az ördög ma már csak

ugy hat ránk, ha előbb emberbőrbe bujlik. Sőt innen-onnan tul teszünk magán az ördögön is, és sokkal inkább törekszünk egymásnak a romlására, mintha az összes démonok szövetkeztek volna ellenünk. Minden nagy eszmének, minden magasztos célznak az emberek a megbuktatói, s az alkotások? Ezek olyan törekvések gyümölcsei, amelyek elkerülték az esetleg egy másik nagy eszme ellen küzdő emberiség figyelmét.

Igaza van Carlylenek, az emberekben ösztönszerű hajlam van az emberi kiválóságot megbámulni. De azt már elfeledte hozzátenni, hogy nemcsak megbámulni, — hanem ledönteni is. Mi az élet? Én törekszem valami célra, s igyekszem lerombolni a te munkádat; — néha egy harmadiknak az ereje és akarata fenyegeti az én törekvésem sikerét, s akkor sietünk szövetkezni, hogy én és te leromboljuk az ő munkáját. Mindebben van valami logika, de jogosság, az nincs benne egy hajszálny sem.

A jog különben ott maradt a bibliában és nagyon sokan örködnek, hogy onnan ki ne kerüljön a világba. Akadnak emberek, akik mindennek dacára kezükbe veszik azt a könyvet, s nem törődve az erővel és az emberekkel, föl-emelik szavukat a jog és a törvény érdekében, és hirdetik, hogy mit kell tenni és mit nem szabad. Hanem ezeknek a feje fölött mindig ott

lebeg a Damokles-kard, a tömeg sújtó keze, a melynek létét nagyon veszélyezteteti az igaz, s mely irgalmatlanul megkövezi a szamaritánust, aki segíteni akar rajta.

Igy van ez már néhány ezer esztendő óta, a prófétáknak és a világjavítóknak ugyanaz a sorsuk, mert írva vagyon: »Justus perit«

S szinte csodálatos, hogy már mennyire kitanult és milyen furfangos az ember. Alig szenved valaki valamennyit, farizeus arccal előáll, s jogokat formál magának abból, hogy ő már szenvedett. Beteg volt egy-két évig? Az emberiség martirja. Valami örült eszmének a keresztülviteléért küzdött, s az eszme megbuktatta őt? Kész a próféta, akit hazája nem tud megérteni, s a kit a nép megkövez. Talán éppen ezek a legnagyobb bűnösök, mert ezek a legtöbb nyíltsággal s a valószínűség látszatával terjesztik az ördög igéjét, a hazugságot. S igen divatba jöttek azóta amióta a kereszténység multjának nagy tetteit csupán szimbolumoknak szeretik feltüntetni. Hányszor hallunk, vagy olvasunk hasonlatokat, amelyek az apostolokra, a vértanúkra, vagy éppen Krisztusra vonatkoznak! Hány szépirodalmi munkában, vezérezikben, vagy szónoklatokban olvassuk a mondást: »keresztrefeszítették őt, — egy eszme martirja, — az igazság áldozata« — stb. Pedig mi kü-

A 43.16 százalékos kvóta tehát egy igen közönséges merénylet Magyarország ellen, amelyben nem az az évi husz milliós újabb teher a lényeges, hanem az elv, amelyből a mai világban nagyon könnyen lesz j o g.

Attól a sajátságos körülménytől, hogy Ausztria ugyszólván napról-napra újabb, — de mindenkor nagyobb kvótát kíván, — tanulhattak volna az ellenzéki pártok. Bánffy-nak az erejére és tehetségére bizni a dolgot nagyon naív dolog volna, — s éppen ezért időszerű volna végre valahára a túl sokáig huzódó kiegyezési tárgyalásokba beleszólani és övrendszabályokat alkalmazni, nehogy a szaktudás vagy a jóakarát hiánya egy olyan szerződésbe vigye bele a kiegyezést megkötő minisztereket, amely nagyon könnyen végzetes lehet az ugyis gazdasági válság előtt álló országra nézve.

Korai gyümölcsök.

Még csak három hónapja, hogy életbe lépett a felekezetenkívülségről szóló törvény, már is bőségesen mutatkoznak fanyar gyümölcsei.

Csak nem rég keltett feltűnést a szolnoki főgymnasium egyik tanárának esete. Egy tanár, akinek kötelessége a törvény szerint valláserkölcsei alapon oktatni tanítványait, kijelenti, hogy neki nem kell semmiféle vallás. Főelüljárója, a vallásügyi miniszter pedig egyszerűen azt mondja rá, hogy nem tehet ellene semmit, mert — törvényes alapon áll. Ez volt a kezdet.

A folytatása nem közönséges. A vallásszabadságról szóló törvény tárgyalásakor sokan aggódva kérdezték: hová jutunk, ha vallástalan lesz a nép?! A világtörténelem ijesztő példákban mutatja meg, mire képes a vallás nélküli nép. A francia forradalom rémuralma s a commune iszonyatossága rettentő tanúságot tett fölé.

A liberalizmus lovagjai könnyedén azt

lönbség van a kép és a valóság között, s mi ritka eset, mikor valaki csakugyan vértanú lesz!

Mert a szenvedés, — az magában véve még semmi. Véletlen, esetleges dolog, vagy valami gondatlanság vagy rossz akarat következménye, következképp nem olyan dolog, amiből erény tőkét lehet kovácsolni. Hanem aki önként kész a szenvedést magára vállalni az igazságért, az az igazi mártír, vagy helyesebben csak az a mártír. Mert nem maga a tény az, ami a tettet nemessé vagy gonoszszá teszi, hanem a lélek, amely a tettet elköveti. Más ember az egészen, aki szenved szükségből, — és más az, aki szenved akarva, önként, hogy a szenvedésével vagy a nélkülözésével másra segítsen. Akarat nélkül nincs erény, szív nélkül nincs jóság.

Ritka, akiben szív és akarat van, de a nagyság bámulatot gerjesztő és irigységet fakasztó hatása ösztönszerűleg megnyilatkozik tudósban, hülyében, Rothschildban, koldusban egyaránt. Olyan ez az ösztön, mint mikor a tenger árja elől menekülve elrugjuk a fuladozót, aki belénk kapaszkodik, — csak hogy ez még nemtelenebb. S itt még a struggle for life, a létért való küzdelem sem hozható fel mentességül, — mert hiszen az embert mi sem kényszeríti, hogy megkövezzék az igazat.

Azaz hogy igen. Az alapjában emberies

felelték reá, hogy ez a törvényjavaslat nem mozdítja elő a vallástalanságot. Nem is a népről van szó, hanem egy-két emberről és a lelkiismereti szabadság elvéről. És hogy e népnek ne legyen kedve a felekezetenkívülséghez (világosabban szólva: hogy az államilag dédelgetett protestánsok nazarénusok ne legyenek), kikötötték, hogy 5 esztendeig kell adót fizetni az elhagyott egyháznak.

Ugy látszik nem használ ez sem. Nem egy példa volt már reá, hogy szűrös atyafiak jelentkeztek a főszolgabirónál, hogy nekik nem kell semmi vallás. Alig egy hete két kerekibe való ev. ref. vallásu atyafit jegyzett be felekezetenkívülinek a központi járás főszolgabirája.

Vajjon ki oktatta ezeket az egyszerű embereket arra, hogy már vallás nélkül is meg lehet élni? Talán ezt is kidobolták az új rend papjai? Talán, hogy a papok befolyásától elvonják a népet, erre is megtanították őket a községi jegyzők? Ekkora lelketlenségre még sem hisszük, hogy képesek lennének. De ha mégis megtették, megérdemelnék, hogy megvetéssel forduljon tőlük el az a nép, melynek anyagilag is csak romlására voltak.

Lehet-e józanul gondolni, hogy abban a faluban és környékén ez a két eset hatás nélkül fog maradni? És mi lesz, ha majd mondjuk esetleg a lelkészükkel elégedetlen községekben gyakran és tömegesen történnek az ilyenek? Vagy talán éppen ez volt a törvényhozók szándéka?

Aggodalmat keltő az a körülmény is, hogy rohamosan növekedik a keresztleletlen gyermekek száma. Budapest egyik plebániáján, a terézvárosiban, 120-ra megy azon gyermekek száma, kiket szüleik a polgári anyakönyvbe bejegyeztettek, de meg nem kereszteltettek.

Szegény pogány gyermekek! Gyűjtést rendezünk, bélyeget, szivarvéget és használt tollat értékesítünk a Szent-gyermek-ség-egylet javára, melynek célja a kínai pogánygyermekek kiváltása és megkereszteltetése, itthon pedig törvény útján meg-

érmeknek egész konglomerátuma készíti erre. A szegény, hogy az az igaz ember jobb, mint ő, s ebből kifolyólag az irigység: — a becsvágy, amely legyőzöttnek érzi magát, s a félelem, hogy ha nem támad fel az igaz ellen, akkor a nagy tömegnek is eszébe jut, hogy az az igaz ember különb, mint ő; — s a korlátoltság, amely elhitheti vele, hogy amint ő küzd a hozzá hasonlóak, s mindenki ellen a saját érdekeinek védelmére — éppugy küzd az az igaz is ő ellene a saját igazának a védelmére.

S mindig kevesebb és kevesebb az ember, aki az igaz védelmére sikra mer szállani. El kell készülnie mindenre: bántalomra, gunyra, az emberek megvetésére, amelyet igen kitűnően tudnak éreztetni. S amikor már a legmagasabb fokra hágott, s tökéletesen emancipálta magát az előítéletektől és a »társadalomnak« reá erőszakolt hatalma alól, akkor már csak két út áll előtte: vagy nevetségesnek, az erény Don Auijotte-jának tüntetik fel, vagy pedig elküldik arra az utra, amelyen csupa gyötrelmek várnak reá, — bár ez az út aztán később igen jó helyre vezet. Hanem minden esetre el kell készülnie lennie arra, hogy rajta is beteljesedik az Irás szava:

— Justus perit . . .

engedjük, hogy keresztények gyermekei keresztleletlenül maradjanak.

És mindez történik a haladás és a szabadság nevében. Ne csodálkozzanak aztán ha meggyüöltetik vele nemcsak a gyümölcsöt, hanem a fát is, melyen ily fanyar gyümölcsök teremnek.

Bánffy és a szerbek.

A miniszterelnök végre mégis csak felmutat valami eredményt, ha a törekvések és a tettek következményeit eredményeknek tartjuk. Igaz ugyan, hogy ez eredmény, a melyet a miniszterelnök sok fáradozás után elért, sem az országnak, sem a koronának nincs előnyére, sőt talán éppen kárára, de mégis nem lehet eltagadni tőle új voltát, ami némi fontosságot kölcsönöz az egész ügynek. Bánffy br. ez eredménye alatt az új szerb kérdést értjük, a melyet a miniszterelnök nagy buzgalommal hozott létre.

Igazán nincs szerencséje Bánffynak semmiben. A mihez csak fog, legyen az bármily hasznos dolog, a melytől talán az egész országra kiható előnyöket várhatnánk. Bánffy keze alatt semmivé lesz. Bánffynak eszméje egészen új és váratlan, a mi azonban egészen természetes, mert az eszmék, melyek őt a szerb kérdés rendezésére, illetve előidézésére vezették, nem keletkeztek a szükségérzetből. Bánffy egyszerűen belefogott ez időszerűtlen akcióhoz, a nélkül, hogy szükséges lett volna és csak növeli ezáltal a zavart, melyet miniszterelnöksége alatt előidézett.

Mert egyáltalában nem ismerünk okot, a mely őt e kérdés előidézésére indította volna. A szerbek Magyarországon az utóbbi években esendesen viselkedtek, tartózkodtak mindenféle agitációtól és gyakran dicsérendő példaként állították oda viselkedésüket a románok elé.

Brankovics patriárka hazafias magatartását mindenki elismeri és a szerbek képviselői a képviselőházban ülnek, sőt többségük a kormány pártján van.

A Miletiesek ideje elmúlt és a szerbek ismét magyar állampolgároknak tartották magukat, mint a negyvennyolcas év előtti időkben és ugyan oly érdeklődéssel vettek részt államunk fejlődésének előmozdításában, mint a többi, az ország többi lakói.

A tudatlanság naivságával, a melyet Bánffy miniszterelnök minden tetténél láttunk, fogott hozzá a szerb egyház autonómiájának rendezéséhez is.

Ez egyike a legbonyodalmasabb kérdéseknek, mert a történelmi múlt képezi alapját és csak ezen lehet az új autonómiát felépíteni. De Bánffy szokása szerint röviden és erőszakosan akarta e kérdést elintézni. Osszehívta a konferenciát, a melyen Brankovicson kívül nagybárá kormánypárti képviselők vettek részt. De az ezt megelőző előértekezleten nem vett részt sem Brankovics, sem a többi szerbek Nikolics Fedor báró kivételével. Ez előértekezleten határozták meg a politikai célokat, a melyeket ez akcióval el akartak érni. Ez előértekezletnek eredménye az volt, hogy két kérdést tűztek ki a konferencia tárgyaül.

Az első az volt, hogy kívánatos-e az egyházi kongresszust össze hívni? Másodszor, remélhető-e, hogy a kongresszus a kormány által kidolgozandó javaslatot az egyházi autonómiára vonatkozólag egyhanguan elfogadja-e?

Azt minden józan gondolkodásu ember — Bánffy kivételével — előre tudta, hogy a konferencia kívánatosnak fogja mondani a kongresszus összehívását, miután a törvény ezt

három évenként úgy is elrendeli. Természetesen arra nézve sem adhatott ígéreteket, hogy a javaslatot a kongresszus egyhanguan elfogadja-e vagy nem?

A konferenzia tehát sikertelenül végződött és az elkeseredés a miniszterelnök ellen annál nagyobb, mert Bánffy már egy ízben fenyegetőzött Brankovicsnak, hogy a szerbekre szabályzatot fog reákönyvesíteni, a mely az ő hájának felel meg és csak Khuen Héderváry gr. közbelépése tartotta vissza ettől.

Bánffynak ez ügyetlen eljárása, melynek ezéjéül azt is emlegetik, hogy a miniszterelnök ezáltal a szerbekben a kormánypárt iránt jóindulatot akart kelteni, — nagy nyugtalanságot idézett elő szerb körökben.

Sajtójuk az egész ügy lefolyását a saját nézeteik szerint látták el megjegyzésekkel, a mi elég volt arra, hogy a kormánypárti lapok Brankovicsot megtámadják és azzal vádolják, hogy Belgráddal magyarelles üzemeket folytat. E hirt teljesen alaptalannak tartjuk, mert azt hisszük, hogy a belgrádi lapok minden felvilágosítások és buzdítások nélkül is helyes fogalmat alkottak maguknak Bánffy eredménytelen akeziójáról, a melyet nagy figyelemmel kísérték. Nincs szándékunkban Brankovics védelmére kelni, mivel e kérdést úgy is csak egy beható és igazságos vizsgálat tisztázhatná.

Csak azt sajnáljuk, hogy Bánffy ügyetlen és minden őszinteséget nélkülöző eljárásával egy új szerb kérdést idézett elő, a melyről azt hittük, hogy már nem létezik.

Ez új kérdés pedig csak növelni fogja a zavart.

Ez Bánffy legujabb és egyetlen »sikere« a melyet a politika terén elért. Ez által csak nagyobb lett az elégedetlenség, mely Magyarországon uralkodik és a nemzetiségi kérdés pedig mely a külföldön is folytatott üzemek folytán már eddig is sok kellemetlenséget okozott, tágabb mederbe jutott. De Bánffy e kérdésben is követi rendszerét, a mely abban áll, hogy saját baklövéséért másokat okol, miként azt a lefolyt budget-tárgyalások alkalmával láttuk. Most is Brankovicsot vádolja a konferenzia sikertelensége miatt, a melyet csupán csak ügyetlensége idézett elő.

Nyugdíjazások a hadseregnél.

A most megjelent katonai statisztikai évkönyv érdekes képét adja a katonai nyugdíjazásoknak. Különösen tanulságos az, hogy mennyire emelkedett az utóbbi időben a nyugalmazott tábornokok száma.

Az 1894. év végén 28,547 személy állott katonai nyugdíj-ellátás alatt és pedig 6959 tiszt, 1652 katonai hivatalnok, 1543 másféle katonai személy, 18,169 ember a legénységi létszámból és végül 197 rokkant tiszt. Ezenfelül 2246 embernek volt igénye keresetképtelensége esetére nyugdíjra.

Ha 1877-től kezdve csoportosítjuk a nyugdíjazások számát, úgy azt találjuk, hogy e szám évről-évre csökkent, úgy, hogy pl. 1876-ban még 8129, 1893-ban már csak 7010, vagyis ezerrel kevesebb nyugdíjas tiszt volt; épp úgy 1876-ban még 1932, és 1893-ban már csak 1677, vagyis 300-al kevesebb nyugdíjas hivatalnok volt. Az 1876-ban létszámban vezetett 33,878 nyugdíjas legénységgel szemben 1893-ban mindössze 18,834 ilyen embert találunk.

De ha most ezzel a látszólagos igen kedvező összehasonlítással azt nézzük, hogy a nyugdíjas katonatisztek összességéhez mily arányban járulnak az egyes rangfokozatok, úgy egészen más képet kapunk.

Volt ugyanis 1876-ban 13 nyugdíjas tábornagy, 88 altábornagy, 178 vezérőrnagy és 68 czimzetes vezérőrnagy, — összesen tehát 347 tábornok; a mivel szemben 1894. év végén volt nyugdíjas 11 tábornagy, kettővel keve-

sebb mint 1876-ban; 126 altábornagy: 38-al több mint 1876-ban; 210 vezérőrnagy: 32-vel több mint 1876-ban; és 139 czimzetes vezérőrnagy: 71-el több mint 1876-ban; vagyis 1894-ben összesen volt 486 nyugdíjas tábornok, vagyis 139-el több mint 1876-ban.

Valóságos ezredes volt 1894-ben több, mint 1876-ban 209-el; czimzetes ezredes több 62-el; valóságos alezredes több 81-el; őrnagy több 284-el; — nyugdíjas törzstiszt volt 1894-ben összesen 2647, vagyis 468-al több, mint 1876-ban.

A Kapitánytól lefelé csökkent a nyugdíjasok száma és 1894-ben 1787-el kevesebb, mint volt 1876. év végén.

A míg tehát az összes tiszt létszám csökkent 14 százalékkal, addig a tábornokoknál és törzstiszteknél 40, illetve 21 százalékkal emelkedett. Az altábornagyoknál egyedül több, mint 50 százalék az emelkedés; ilyen nagy a vezérőrnagyok és valódi ezredeseknél is!

1894-ben összesen 384 tényleges katonatiszt helyezettett nyugdíjba, s majdnem mind magasabb rangúak.

1877-től 1894-ig meghalt 7203 nyugdíjazott katonatiszt, vagyis majdnem 5 százalék. Megtudjuk a statisztikából, hogy a meghalt tiszték közül 35 százalék 70 éves és még idősebb volt.

Nyugdíját öt évnél kevesebb ideig élvezte 15 százalék; 5—10 évig 15 százalék; 10—15 évig 16 százalék; 15—20 évig 15 százalék; 20—25 évig 14 százalék; és 25 éven túl 24 százalék; vagyis egy negyedrésze tovább mint 25 évig volt nyugdíjban! Ezek között, vagyis mint hadnagy 38 százalék, mint őrnagy 34 százalék, és mint kapitány 28 százalékkal volt képviselve.

Ami a katonai hivatalnokokat illeti, úgy feltűnő az orvosok száma, a mennyiben az említett 1652 új nyugdíjas egyén között 538 orvos volt.

Nyugdíjas özvegy 1894. év végén 5767, nyugdíjas árva pedig 4499 volt és pedig 2983 tiszt özvegy, 363 a legénységhez tartozó emberek özvegyei, a többi hivatalnok és más özvegye.

Az árvák közül 2525 tiszt árva; a többi más egyének után maradt.

Ha e számokat ismét összehasonlítjuk az 1876. év végén mutatkozó számokkal, úgy azt látjuk, hogy a míg 1876-ban csak 1720 tiszt özvegy volt, addig már 1894-ben 2983, tehát 18 év múltán majdnem kétszer annyi volt, a míg az összes özvegyek száma 3896-ról mindössze 4531-re, vagyis mindössze 635-tel szaporodott. Az árvák száma egyáltalában csökkent egy kissé; csak a legénységi árvák száma emelkedett 20-ról 351-re.

TÁJÉKOZTATO.

- Á p r i l i s
- 1. A nagyváradi szépitési egyesület választmányának ülése d. u. 5 órákor.
 - 5. és 6. A nagyváradi iparos-íjűk önképző egyesületének műkedvelő előadása a szinkörben.
 - 6. A nagyváradi első általános munkás betegsegélyző egyesület évi közgyűlése d. u. 3 órákor.
 - 7. Berettyó-körözi vízszabályozó-társulat és ármentesítő-társulat közgyűlése, d. u. 4 órákor.
 - 12. A belényes-vidéki takarékszövetkezet közgyűlése d. e. fél 11 órákor.
 - 12. Gözmozdonyu közuti vaspálya részvénytársaság közgyűlése d. e. 11-kor.
 - 12. A rabsegélyző egyesület évi közgyűlése d. e. 11 órákor.
 - 8. Hunyady-malom részvénytársaság közgyűlése, d. u. 3 órákor.
 - 9. Katonai lóvásár Nagyváradon.
 - 11. Biharmegye központi választmányának ülése, d. e. 9 órákor.
 - 19. A Szigligeti-társaság rendes évi közgyűlése.
 - 22—25. Fősorozás a tűzoltó őrtanyán.

UJDONSÁGOK.

* **Nagycsütörtök.** Ma van a hét második »nagy« napja. Megváltónk kinszenvedését megelőző nap emlékünnepe. A mai szent-mise alkalmával az ünnepi ének még egyszer felhangzik, azután kezdetét veszi a gyász. A harangok

és az orgona elnémulnak, tompán, meghatóan, fájdalmasan zeng végig az ének a templom hájóján. Ma szentelik a székes egyházban az olajat és a balzsamot, ma mossa meg a püspök a 12 »apostol« lábát, annak emlékére, hogy Jézus is megmosta tanítványainak lábát. A székesegyházban dr. Belopotoczky Kálmán táborig püspök és nagyváradi kanonok végzi a szertartásokat. A bibornok-püspök délben az összes helybeli papokat megvendégeli.

* **Ezredévi hálaadó istentisztelet.**

A budavári Mátyás-templomban május hó 3-kán lesz az ünnepélyes hálaadó istentisztelet, amelyet Vaszary Kolos, biboros hercegprímás fog végezni. Jelen lesznek a király, a királyné, a királyi ház tagjai s az ország összes főméltóságai. — Az ünneprendjét már megállapították s a hercegprímás átküldte a miniszterelnöknek. A program, mint a »Hircsarnok« közli, a következő: Május 3-án délelőtt fél 11 órákor megkondulnak a Mátyás-templom összes harangjai, a meghívottak bevonulnak a templomba s elfoglalják helyeiket. Nehány percczel 11 óra előtt érkeznek a király, királyné s a királyi család tagjai. Mikor az uralkodópár kocsija a Tárnok-utca sarkára ér, a harangok elnémulnak s a Szentháromság-terén a katonazenekar rázendíti a Bogisich-Jókai »Király-himnusz«-t. A királyi párt a templom ajtajában a püspöki kar, élén Vaszary Kolos bibornok-érsek hercegprímás fogadja, teljes papi ornátusban. Az énekkar »Salvum fac regem nostrum« kezdetű éneket énekli s a királyi pár harsona-szó között elfoglalja az evangéliumi oldalon a trónust. Pontban tizenegy órákor kezdődik a »Te Deum«, azután a nagy mise, amelyet a hercegprímás pontifikál a püspöki kar segédletével. A Te Deumot a papság és az énekkar unisono énekli. Mise alatt Liszt Ferencz koronázási es-dur misejét adják elő. Gradualera a Boldogasszony anyánk, régi nagy patronánk kezdetű, török hódoltságból való énekből énekelnek két szakaszt Bogisich átíratában. Offertoriumkor pedig az »Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga« kezdetű éneket szintén Bogisich átíratában. Az előadók, úgy az ének, mint a zenekar, legjelesebb művészeinkből lesznek összeállítva. Mise végén a hercegprímás körülbelül tíz percig tartó beszédet mond. A zene és énekkar a Jókai-Bogisich »Király-himnusz«-t zendíti rá s a királyi pár a hercegprímás és a püspöki kar kíséretében kivonul a templomból.

* **Kinevezés.** *Beöthy* László főispán *Cziffra* Kálmán végzett joghallgatót Biharvármegye alispáni hivatalához II. oszt. közigazgatási gyakornokká nevezte ki.

* **A városháza tervéi** tegnap is szaporodtak egygyel; a postán megérkezett a terjedelmes csomag. Ezzel együtt kilencz terv vár elbírálásra. A bíráló bizottság jegyzője *Csorda Csics* Ferencz városi építész lesz.

* **A márcziusi adóbefizetések.** Az adók befizetése az elmúlt márczius hóban nem volt oly eredményes Nagyvárad város adóhivatalánál, mint az elmúlt év hasonló időszakában. Kincstári adóban 3337 frt 33 krral kevesebb folyt be. Az egész márczius hó folyamán befizetés történt: kincstári adóban 9440 frt 14 kr., késedelmi kamatban 278 frt 32 kr., jog és bélyegilletékben 1078 frt 85 kr., hadmentességi díjban 451 frt 61 kr., iparkamarai illetékben 335 frt 92 kr., házaló adóban 9 frt, összesen befolyt tehát 11,593 frt 84 kr. A kedvezőtlen eredmény

a sertésvész újabb fellépte és a sertésvész be-töltése miatt következett be. Az adóbehajtások-nál zálogolás 30 esetben, árverés megtartott 1 esetben, megszüntetett 562 esetben.

* **Közbiztonsági állapotok.** Nagyvárád vá-ros közbiztonsági állapota az elmúlt márczius hó folyamán elég jó volt, a menyinyiben na-gyobb bűneset egy sem; kisebb bűneset is csak kevés számmal fordult elő, dacára az országos vásárnak. Lopás 18, súlyos testi sértés 2, köny-nyű testi sértés 6, hatóság elleni erőszak 3, család 2, sikkasztás 7 esetben történt. Letar-tóztatva volt 64 egyén, akik közül a kir. ügyész-séghez átkísírtetett 14, eltolonczoltatott 50 egyén. Kihágási följelentés 135 esetben tété-tett. A hónap folyamán 2 öngyilkosság és 1 halálal végződött szerencsétlenség fordult elő.

* **Áthelyezések a honvédséghez.** A közös hadseregből újabb a következő ösmérés tisz-tek helyeztetek át a honvédség tényleges ál-lományába: B l ö k i n g e r András századost a 101. gyalogezredből; P o m m e r s e h e i m Jenő főhadnagyot a 37. gyalogezredből és vá-radi S o l y m o s s y István főhadnagyot a 37. gyalogezredből.

* **Csillag hullás.** Az egyhangu, unalmas katonaeletnek is meg van a poézise, az a derűs, aranyos időszaka, mely vidám hangulatot, kedvet önt a szolgálat ridegségétől elkedvetlenedett lelkebe egy rövid időre feledtetni tudja a disciplina szigo-rúságának kellemetlenségeit. Ez az időszak pedig többnyire így tavasznyiltával szokott lenni, mikor a téli hónapok alatt esendessé vált kaszányaélet föl-pezdül, hangos lesz a gyakorlótér, a reglamák- és vorschiftok-könyveinek lelki megnyugvással pi-henőre tétetnek és bezáródnak a különféle katonai tudományok elsajátítására szervezett iskolák s az uniformisba bujtatott legény emberek ki kerülve on-nan. bevonulnak a századokhoz, a jeles önképzés jutalma jeléül egy-két posztó csillaggal, amit való-ságos gyönyörrel és boldogsággal varratnak föl a zubony hajtokájára s a compagnienál bizonyos fö-lénnyel nézik a nálánál idősebb katonák is, aki erre némi megrovással szól a komájához:

— Nézd mán ezt a rekrutát, hát nem káp-lár lőtt!

A koma pedig rá mondja:

— E valósággal nagyesszü löhet!

A házi ezredeknél most értek véget a négy hónapos önkéntesi — altiszti — és számvivő isko-lák, melyeknek hallgatói vissza kerülnek most már a saját csapatjaikhoz.

* **Az őszi nagygyakorlatok.** Gácsországban a idén őszi nagygyakorlatok lesznek, melyen a király is jelen lesz. A hadgyakorlatoknál külö-nös súlyt fordítanak majd a katonai segítő esz-közökre és különösen azokat fogják kipróbálni, melyeknek alkalmazását a katonai technikai bi-zottság javasolta. Ez alkalommal a kerékpáro-zókkal is nagyobb szabású kísérletek lesznek, a mire a gyakorló terület különösen alkalmas.

* **Járványok a megyében.** Dr. Popovits György megyei főorvos bejelentette Szunyogh Péter alispánhoz, Bihar megye területén márczius hó 15-től 31-ig terjedő időről a járványos be-telegek statisztikáját. E szerint a r o n c s o l ó t o r o k l o b a fél hónap alatt Derecske, Kis-kér, Esztár, Asszonyvásár és Hegyköz-Kovácsi községekben uralkodott járványosan. A régi betegülések közül volt 5, új megbetegülés 4 összesen 9 beteg. Meggyógyult 4, meghalt 1. Szórványosan B.-Püspöki, P.-Told, Mezőkeresz-tes és Hajdu-Bagos községekben fordult elő. A k a n y a r ó Hosszuaszó, Szunyogd, Kardó, De-kányesd, M.-Lázur, M.-Gyepes, Hájó, Almás és F.-Ábrány községben uralkodott. Az alsói puszt-lán megszünt a kanyaró. Régi betegedés 66, új 54, összesen 120. Meggyógyult 75, meghalt 3. — A v ö r h e n y Henczida, Margitta, De-recske, Berettyó-Ujfalu, Gáborján, Székelyhid, Hegyköz-Pályi, Peczeszent-Márton és Bogyoszló községekben fordult elő és pedig az 58 régi betegedéssel együtt 80 esetben. Ezek közül meggyógyult 17, elhalt 12. Kotyiklet községben megszűnt a vörheny járvány.

* **Talált gyermek.** A tüzoltó laktanyában egy 3—4 éves ismeretlen gyermeket találtak tegnap. Hozzá tartozói a rendőrség útján meg-kaphatják.

* **Kedélyes mulatók.** Hangos jó kedve volt tegnapi este Kepes József vasúti váltóőrnek, Rozveg József cipésznek és Kis János fodrásznak. Roskoványi Jánosné korezmájában mulattak először és ott összeröhök mindent, a mi a kezük ügyébe került, mikor pedig az utczára kerültek, olyan bot-rányt rögtönöztek, hogy a szolgálatban levő rendőr azt gondolta, hogy legalább is a muszka jön és rémületen indult futásnak, majd feltámadt benne a hazafias kötelesség, eszébe jutott, hogy rendnek »muszaj lenni« és komoly léptekkel közeledett a botrányt okozók felé és felháborodva írta noteszába a neveiket. A rendőrség valószínűleg nem csinál nagyobb dolgot az ügyből.

* **Szállítás a kiállításra.** Az ezredéves országos kiállításra készített tárgyak felküldése már kezdetét vette. Panaszt kaptunk, hogy a nagyváradi vasúti állomáson a kiállítási tárgyak feladásánál akadályokat gördítenek a kiállítók-nak. Így egyik kiállítóknak a ládája szabálysze-rűen körül volt véve lécczel s csavarokkal lezárva, de a vasúti raktári személyzet azt ki-vánta, hogy a három oldalra ragasztott ra-gazédulák legyenek körülvéve lécczel s így a v. raktárnál alkalmazottaknak fizetni kellett, amiért így a láda három oldalán a ragazédulát körül-pántolták. De eltekintve a költségtől, a vasúti személyzet kívánalma nem jogos, sőt veszélyes, mert esetleg a ládaoldalokon keresztül vert szeg, mivel itt vékonyabb a deszka a könnyen megsértheti a kiállítandó tárgyat. Nem jogos a vasúti személyzet kívánalma, mert a kiállítási igazgatóság által kiadott tájékoztatóban szórul-szóra ez áll: A ragazédulák megóvására a l á d á k fa-lécczel szegezendők k ö r ü l. Tehát nem a ragazédulát kell körül lécczelni.

* **Országos vásár B.-Ujfaluban.** A tavaszi országos vásár Berettyó-Ujfalu községben ápril hó 15. és 16-án lesz megtartva. Első nap a juh és sertésvásár, a második napon a ló és szarvasmarha vásár, s mindkét nap kirakodó vásár.

* **Az ügyvédség az ezredéves kiállításán.** A magyarországi ügyvédi kamarák elhatározták, hogy az ügyvédségre vonatkozó okmányokat és emlékeket összegyűjtik és az ezredéves kiállítás igazságügyi csoportjában kiállítják. E csoport rendezésével a budapesti kamara bizatott meg, amely felkérte Sal Ferencz polgármestert, hogy a város levéltárában található és az ügyvéd-ségre vonatkozó régi statutumokat, melyek a XVII. századból származnak, küldje fel a ki-állításra.

* **A »Magyar Hirlap« vesztesége.** A hi-vatalos lap tegnapi száma közli a »Magyar Hirlap kiadó részvénytársaság« igazgatóságának jelentését. E jelentésből kiemelhetjük, hogy a Magyar Hirlapnak a múlt évben 366.539 forint volt a kiadása, a bevétele pedig 347.258 forint s így a múlt évi vesztesége 42.606 forint, a melynek fedezése érdekében a felügyelő bizott-ság azt javasolja, hogy az alaptőke 250 ezer frtről 200 ezer frtra leszállítsassék, azaz minden részvény névértékéből 40 forint lebé-lyegeztessék.

* **Borhamisítók és a Röntgen-sugarak** Marchand J. bordeauxi fizikus az X sugarak segélyével különböző borhamisítványokat foto-grafált le s valamennyinél a lemezt fekete pon-tokkal behintettnek találta. A további vizgá-latnál úgy találta, hogy azok a fekete pontok különböző, a borhamisításoknál felhasználni szokott anyagoknak felelnek meg, minők a fukszin, amylnitrit, glicerin-sav stb. Természetes borokkal tett fényképezési kísérleteknél a fekete pontok következetesen hiányoztak a lemezről. Marchand további kísérleteit borász körökben nagy rettegéssel várják.

A Horgony-Pain-Expeller igazi, népszerű házi-szerre lett, mely számos családban már több mint 25 év óta mindig készletben van. Hátfájásnál, csipfájdalom, fejfájásnál, köszvényél csuznál, stb-nél a Horgony-Pain-expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalom csillapító hatásuaknak bizonyultak, sőt járványkórúknál, minő: a ko-lera, hányóhasfájás, az altestnek Pain-Expellerrel való bedörzsölése mindig hasznosnak bizonyult. Ezen kitűnő háziszert jó eredménnyel használtatott bedörzsöléseként az influenza ellen is és 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegen-kénti árban a legtöbb gyógyszerárban készletben van, hanem bevásárlás alkalmával mindig határozottan: mint »Richter-féle Horgony-Pain-Expeller« vagy »Richter-féle Horgony-Liniment« kérendő és a »Horgony« védjegyre figyelendő.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ¹³ regg., 2 ³⁰ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ³⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ⁰⁵ d. u., sze-mélyv. 3 ³⁸ délután, 2 ⁰⁰ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvo-nat 8 ³⁸ regg., 2 ¹⁰ éjjel, vegyesvonat 8 r., sze-mélyvonat 11 ¹⁷ d. e. 10 ⁴⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., sze-mélyvonat 9 ³³ d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskóh felé ve-gyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴³ d. u.	Vaskóh - Belényes felől vegyesvonat 11 ³⁰ d. e., 9 ³⁰ este.
Érmihályfalva felé ve-gyesvonat 6 ⁴⁵ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felől ve-gyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este
Ösi-Kót-Gyoma felé sze-mélyvonat 6 ⁵⁵ r., vegyes-vonat 2 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ösi felől ve-gyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

Előfizetési felhívás.

Most, amikor új évnegyed előtt állunk, le-gyen szabad olvasóink támogatását kérni ahhoz a munkához, amelyet a közönség érdekében és a közönség szolgálatában végezzünk.

A »Tiszántúl« eddigi multja alatt sohasem tévesztette szem elől azokat a kötelességeket, amelyek a közönség szolgálatában vállalra ne-hezültek.

Minden közleménye, minden sora ennek a lapnak a közhangulatból volt merítve s akár támogattuk, akár támadtuk, akár védtük, akár elítéltük a kronologikus sorrendben következett eseményeket, sohasem egyesek, vagy érdekeso-portok befolyásának pressziója, vagy hatalmá-nak legyezgetése, hanem mindig és minden kö-rülmények között a legtisztább igazságosság függetlenül és minden lekötöttségtől menten ve-zette hirlapirói tollunkat.

Most bizalommal várjuk annak az intelli-gens közönségnek a támogatását, mely lapun-ka eddigi szeretetével és megtisztelő bizalmával vette körül. Mi, akik hűséges tolmácsa voltunk érzelmeinek, indulatainak, akaratának és köve-telésének; viszonzásul kérjük tőle a támogatást jövőben is, mert csak ennek a segítségével válik lehetségessé, hogy a folyton fejlődő zsurnalisz-tika minden fegyverével maradhassunk meg to-vábbra is szolgálatában és a jövőben is olyan lapokat adhassunk, melyek a művelt közönség-nek napról-napra fokozódó igényeit kielégítsék.

A Tiszántúl mindennap változatos, gazdag tartalommal jelenik meg.

Politikai, társadalmi, közgazdasági közle-ményeit szigorú gondossággal válogatja. Érdekes tárcákat és regényeket közöl és hirrovata, tu-dósításai megbízhatók, tárgyilagosak és változa-tosak.

Ezenfelül mindennap táviratokat közöl a világ legfontosabb eseményeiről, országgyűlési tudósításával pedig a fővárosi hirlapok érke-zését majdnem egy egész nappal előzi meg.

A Tiszántúl előfizetési árai:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt. —
Negyedévre . . . 1 > 50 kr.

Helyben házhoz kézbesítve:

Egész évre . . . 8 frt. —
Negyedévre . . . 2 > —

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt. —
Negyedévre . . . 2 > 50 kr.

A világljáró trónörökös.

— Ferencz Ferdinánd főherceg könyve. —

A magyar koronának praesumtiv trónörökös, Ferencz Ferdinánd főherceg, aki most a Rivierán keres üdülést súlyos betegsége ellen, néhány évvel ezelőtt utazást tett a föld körül, ami a Habsburg-ház hercegeinek tradíciói közé tartozik. Utjáról remek kiállítású diszkrét adott ki, a melynek második kötete most hagyta el a sajtót. A mű tanuskodik arról, hogy a főherceg komoly tanulmányra és megfigyelésre használta fel a nagy utazást és valamint az első kötet, a melyet annak idején ismertettünk, a második is rendkívül érdekes, tanulságos és élvezetes utleirást ad.

A most megjelent kötet az ut nagyobb részét öleli fel. Ausztrália, Új-Caledonia, a Salamon-szigetek, Új-Guinea, Singapore, Canton, Hongkong, Japán nagyobb városai a mértföldmutatói a rengeteg utnak, a melyet a főherceg később Amerikában folytatott, a hol meglátogatta a Yellowstone parkot, a chicagói vilákiállítást. Innen a »Bretagne« nevű francia gőzszőn visszatért Havreba.

Az utleirás nagy része vadászatokról szól, a melyekre India őserdeiben dus alkalom nyílt. Általánosabb érdekű, a mit a népéletéről, szokásokról, intézményekről mond el. Itt helyiely közel érdekesebb a mű, mint valami regény vagy novella. A főherceg például meglátogatta a kínai börtönöket, a melyek egyikét így ismerteti:

»A börtön, hosszukás, négyszögletes, alacsony épület, több udvarral, a melybe a pajtákhöz hasonló ezellák nyílnak. Először az aszszonyok osztályába lépünk. Összelánczolja szoronganak a zsufolt börtönben a nők; a ezella fertelmesen piszkos, undorító szag lódul ki belőle és a szegény, elnyomorodott alakok visszataszító benyomást tesznek. A nyomorultak síránkozva könyörögnek alamizsnáért. Férfi-rabokat, a kik szintén bilincsekbe vannak verve, az udvarban láttunk, a melynek rácsos kapujához tolongva nyujtották ki kezüket, hogy alamizsnát kapjanak... A súlyosabb gonosztevők sötét ezellába vannak zárva. Büntetésüket éppen súlyosították, a mennyiben súlyos négyszögletes fagallért akasztottak a nyakukba, a mely fagallérra (kiadsi) fel volt írva az illetőnek neve és a büntet, a mely miatt a börtönbe került. Ez a fagallér rettenetes kín, mert a kire alkalmazták, nem feketik le és hetekig nem alhatik...«

Az ellentét kedvéért ide iktatjuk, a mit az ausztráliai börtönökről ír. Numeában a főherceg meglátogatta a gonoszlevők gyarmatát, miután meglátogatta a kormányzót, a kinek kertjében feltűnt neki egy csodaszép szabadság szobor, a mely nem nagyon illett a környezet-hez. Numeában különben Eldorádója van a raboknak és például az élelmezés tulságosan bőkezű. A rabok reggel kávét kapnak, délben hust és főzeléket, este is kapnak többé-kevésbé izletes vacsorát. »A foglyokat — írja — jobban tartják, mint a katonákat, de növekedett csodálkozásom, a mikor hirtelen belépett a negyven főnyi rab-zenekar és vidám Strauss-keringővel üdvözölt.« A kormányzó meglepő dolgokat beszélt a fogházi és annak viszonyairól. Több rab, hogy ne kelljen dolgozni, önkézzel kiszúrta mindkét szemét. A kormányzó azonban felalálta magát és ezeket a hegyek közé küldte, a hol a nap hevében naponkint tíz óráig kell köveket törniök. Ez a drasztikus példa elrettentő hatással volt a többire. — A főherceg itt guillotint is látott és megjegyzi: »A földi igazságszolgáltatás ez eszközt mélyen megindulva néztem és kínos érzés fogott el már csak azért is, mert a forradalom borzalmai, a melyek között ez a gyilkos eszköz megszületett, felvonultak lelki szemem előtt. A hóhér, a ki maga is több kapitulációt kiszolgált rab, visszataszító udvariassággal mutogatta, hogyan kötik a delinquent a géphez és ez hogyan működik. Nádat tett a gép nyílásába és a lehulló bárd élesen keresztülvágta a csomót. A szörnyeteg még czinikus élcezzel fűszerezte is előadását, a melynek végeztével átnyujtotta nekem arczképét e felírással: Executeur des hautes oenwres.«

Élvezetes a yellowstoni park leírása, valamint a chicagói kiállítás, a melyben csak egy napig időzött, de a mely nem tett valami jó benyomást a főhercegre. A Michigan-tóban hor-

gonyzó Illinois nevű hadihajón megnézte az Egyesült-Államok tengerészeti kiállítását és ez alkalommal megnyilatkozik benne a katona gondolkozásmódja: »Katonai érzelmeimetsértő, méltatlan játékot tűznek itt. A hajó tisztjei és legénysége délutánonként gyakorlatokat tartanak ágyúkkal, torpedókkal és csónakokkal bá-mészködő és fizető közönség jelenlétében. Ez nem fér meg a katonai hivatás komolyságával és díszével, hanem kötéltánczosok és vásáros komédiások színvonalára süllyeszti le. Mert itt a katona nem élvezi azt a kiváltságos állást és tekintélyt, a melyet Európában, hála istennek, még élvez. Sőt még csodálkozni lehet, hogy a szövetségi díszteren gyalog és lovascsapatok nem tartanak naponként gyakorlatokat fizető publikum előtt.«

Elutazása előtt való este a főherceg meglátogatta Midway-Plaisance-t, a kiállítás fő vonzó-erejét és a »világ negyven legszebb aszszonyának« pavillonját. »Ha az összes hölgyeket, különösen Croatiát és Ausztriát nem is sorolhatnám a világ legszebb hölgyei közé — ugymond — találtam közöttük néhány feltűnően csinos arcot, akik jobb sorsra volnának érdemesek. A görög leányban, aki szép Helena kosztümjében és görög profiljének tudatában ült a podiumon, egy freudenauti virágáros leányra ismertem. Bécsies humorral felelt kérdéseinkre és remélte, hogy nem sokára visszatérhet hazájába. Egy másik nemzet képviselője szintén bécsi leány volt, a ki a színi kiállításon pezsgőt árult. Nagyon meghatott az öröm, a melyet mutattak a fölött, hogy honfitársukkal találkoznak, de csakhamar tovább siettem, mert észrevettem, hogy a közönség meg akar éljenezni.«

A yankeekről pedig így vélekedik: »Az unió polgárainak jellemében bizonyos grandióz vonás nyilvánul, a mely azonban néha bizarr, groteszk, sőt visszataszító formát ölt. — A természet belé oltotta az emberfelettre való törekvést; de a mint hiányzik belőle a költői lélek, úgy nélkülözi az egyéniség vonzó melegséget. Hideg embereknek látszanak, szívjóságot és kedélyességet hiába kerestem náluk, holott ez tenné őket rokonszenvesekké, ha különben elismeréssel, sőt csodálattal kell irántuk adoznunk.«

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonneuwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
Kutasi J. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Béniel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac,
M. kir. dobány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

EGYLET.

A szépművészeti egyesület ülése. A nagyváradi szépművészeti egyesület válaszmánya tegnap délután tartotta ülését a városházban. Beült a László főispán elnökelete alatt Sal Ferencz, dr. Molnár Imre, Kertész Miksa, Busch Dávid, dr. Adorján Armin és Halász Lajos. A nagyváradi takarékpénztár 50 frt adományáért köszönetet szavaztak. A kibocsátott taggyűjtő-ívek aláírásának határidejét május 1-ig meghosszabbították. — A pénztár Kertész Miksa pénztárnoknak átadtván s mivel a számadások rendben találtak, R a g á n y János és F ü r e d y László előbbi pénztárnokoknak a felmentvényt megadták. — A régi tagdíj-hátralékok leírását elhatározták. — Az egyesület irományainak kiselejtezésével dr. Molnár Imre, Kertész Miksa pénztárnok és dr. Adorján Armin titkár bizattak meg. — Az új muzeum épület körüli kert rendezését már foganathá vette az egyesület. Végül elhatározták, hogy a nyár folyamán csak a szükséghez képest tart ülést a válaszmány.

Irodalom és művészet.

— Politikai Heti Szemle. Magyarország ez egyetlen komoly irányu politikai hetilapja, mely fényes kiállítás, gazdag és változatos tartalom, magas étikai és szellemi színvonal tekin-

tetében vetekedik a külföld legkedveltebb hetilapjával. E lap tárgyilagossága és független magartásával rövid idő alatt irányadó politikai körökön elsőrangú orgánummá küzdött fel magát. Közgazdasági, társadalmi, irodalmi és művészeti rovata a magyar társadalom elitejének igényeit szolgálja. Klubboknak, kaszinóknak olvasóköröknek és nagyobb kávéházaknak nélkülözhetetlen s állandó becsű hetilapja. Nemcsak kollegiális, de hazafias kötelességet vélünk teljesíteni, midőn erre a nagy körültekintéssel sok izléssel és meglepő szakképzettséggel szerkesztett, magasszínvonalu Hetiszemle, mely most lép harmadik évfolyamába, felhívjuk a művelt és előkelő közönség becses figyelmét. A Politikai Hetiszemle előfizetési ára félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr. — Szerkesztőség és kiadóhivatal VIII. kerület, Kerepesi-ut 17. szám.

Igazságszolgáltatás.

Szabadyt fölmentették. Szabady Gyula mező-peterdi tanító ismert szenzációs bűnügyében tegnap érkezett le a kir. Curia határozata, a melylyel Szabadyt a terhére rótt súlyos büncselekmény alól teljesen felmentette. A törvényszék tudvalevőleg annak idején szintén felmentette Szabady Gyulát, de a nagyváradi kir. Tábla megváltoztatta a törvényszék határozatát s öt évi fegyházra ítélte a tanítót. A kir. Curia felmentő ítéletének megérkezte után azonnal szabadlábra ítélték Szabady Gyulát.

Elnapolt sajtóper. A nagyváradi esküdtszék ez évi első negyedének esküdtői szerencsésen áttértek a három hónapra, anélkül, hogy egyszer is ott kellett volna izzadni meg-hozzák a verdiktet. A második negyed is hasonlóan indul. Az április hó 9-ére Vledényi-Schankebank aradi hírlapíró ellen kitűzött végtárgyasát elnapolták.

Ítélethirdetés. Két nevezetes bűnügyben, hirdetett tegnap ítéletet a nagyváradi kir. törvényszék.

Az egyik Borzás József és Borzás Sándorné, a másik Győri József bűnügye. Borzás Józsefet többszörösen elkövetett szándékos emberölés kísérletének büntetéseért 7 évi, Borzás Sándornét pedig felbujtásért 8 évi fegyházra ítélte a törvényszék, s most a tábla az első büntetését 5 évi fegyházra szállították, a másodikat pedig felmentette. Győri Józsefet, haláltokozó súlyos testi sértés büntetéseért 3 évi fegyházra ítélte a törvényszék, s az ítéletet a kir. tábla helyben hagyta.

Templomtolvaj. Hűséges templomszolgája volt tavaly a le s i evangélikus református templomnak. A prédikátor bizott benne, rábizta mindig, hogy Zárja be az ajtókat, s azután vigye be a kulcsot hozzá Csizsár György teljesítette a meghagyást, sőt még többet is tett, mint a mennyit mondtak neki; a templom ablakait nyitva hagyta, s este szépen bemászott és a perselyből kilopta a pénzt. Csak az esztendő végén vették észre a lopást, mikor a perselyt ki akarták nyitni. A zár ki volt tágitva és nem volt benne egyéb 3 darab régi 4 krajczárosnál. Csizsár Györgyöt vették azonnal gyanuba, a ki be is vallotta tettét. Az ügyet tegnap tárgyalta a nagyváradi kir. törvényszék Millye Gyula elnökelete alatt és elítélte Csizsár Györgyöt lopás büntetéseért 2 évi f e g y h á z r a.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradi kir. törvszék ma Nagy József elnökelete alatt nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá.

Krizsán György és társai rablás büntette.
Schlesinger Armin lopás vétsége.
Alb Zika súlyos testi sértés büntette.
Dáskál György zsarolás vétsége.
Hergyan László halált okozó súlyos testi sértés büntette.

Ezredéves kiállítás.

A malomiparnak az ezredéves országos kiállításán való szerepe ügyében a napilapok már ismételtelen közöltek egy állítólagos »molnárkongresszus működő bizottságától« eredő tudósításokat, melyekkel szemben a tényállást illetékes helyről következőkben közölhetjük:

A malomipar volt az első hazai iparág, mely a millenniumi kiállításán való impozáns részvételét 1893. november 5-én tartott értekezletén elhatározta. A 120.000 forintnyi költségvetéssel elfogadott kiállítási tervzet mely mellesleg mondva, ösztönzésül szolgált arra, hogy a többi iparágak szintén ily nagyszabású kiállítások rendezésére vállalkoztak — első perctől kezdve arra volt alapítva, hogy abban a malomipar apraja-nagyja, kisipar egy mint a nagy malmok egyaránt résztvehessen és e végből a költségekhez való hozzájárulás az egyetlen igazságos bázisra: a termelőképességre alapított ily módon lévén elérhető hogy éppen a kisebb malmokra minél kisebb áldozat háromoljan.

A költség hozzájárulás ez alapját legértelmezhetőbbé tehetjük, ha felemlítjük, hogy pl. egy 1000 q. napi őrlést képességgel bejelentett malom 3000 forinttal járul a kiállításhoz, míg egy napi 25 q. őrlőképességű kis malomra az alapul vett métermázsánként 3 frt mellett összes költség fejében 75 frt esik, e mellett e kis malom teljesen ugyanolyan módon, ugyanazon díszes elrendezésben állít ki az elfogadott fülke rendszer keretében mint akár a legnagyobb malmok, melyek közt van olyan is, melyet termelőképessége alapján 12000 frt költség terhel! E szerint éppen a kis malmokra nézve volt a kiállítás költségelosztása a legelőnyösebb a minek bizonyosságát szolgál, hogy a kiállításban résztvevő malmok közt van olyan is, amely napi 16 q. termelőképesség alapján összesen 48 frt költséggel állít ki, mely összeg fejében díszes fülkét, kiállítási serlegeket, feliratokat kap, mind ugyanolyan, amilyen a legnagyobb malmok kiállításánál használtak.

Mindennek dacára az elégedetlen elemek teljesen indokolatlan felszólalása következtében a kiállítási igazgatóság kívánataira a malomipar-kiállítás rendező-bizottsága készséggel hozzájárult ahhoz, hogy a napi 100 q-nál kisebb termelőképességű malmok ne az említett költség hozzájárulás alapján vegyenek részt a kiállításban, hanem ugyanazon költségek mellett, melyek a kiállítás általános szabályzatában térdíj, szekrénykölesdij stb. ezimén állapítják meg.

Az idevonatkozó felszólítás az összes kerületi és helyi bizottságok által közöltetvén az érdekeltekkel, midőssze két kis malom jelentkezett, melyek a kiállításba ezen kivételes alapon tényleg fel is vétettek. — »nagy sérelmet« tehát legjobban jellemzi, hogy 15.000 kis malom közül kettő érezte magát indítatva az általános szabályzat szerinti díjak alapján való jelentkezésre, a többi még ez alapon sem vett részt.

E tényállással szemben egyszerűen valótlanság, hogy a magyar molnárság a millenniumi kiállításból kizáratott, amint hogy valótlanság is, hogy a malomiparcsarnokot a »kartelmalmok« állították fel, miután e kiállítás résztvevő tagjai között a legkisebb sima őrlésű malmok közül valók is vannak és lehetek volna bármennyien, ha a kiállítási igazgatóság által közzétett felhívásra jelentkeztek volna.

A szállodák szobaárai. A budapesti szállók és fogadók szobaárainak árszabályszerű megállapítása dolgában a kereskedelemügyi miniszter nagyon fontos rendeletet intézett a főváros tanácsához, mint másodfoku iparhatósághoz. A rendelet célja az, hogy minden szálló és fogadó szobaárait a kiállítás idejére **már most előre megállapítsák**, s hogy a nagy közönség a szobaárakat, a melyeknél bizonyos mérsékelt emelést mindenki természetesen tart, **előre megtudhassa.** Ezért az iparhatóságok utasítandók, hogy a szálloda tulajdonosokat rövid záros határidő kikötésével felhívják az árszabályok bemutatására.

Ezen az árszabályokon minden szoba ára valamint minden mellék szolgáltatásért fizetendő ár pontosan kiírandó, az árszabály az iparhatóság által megvizsgálendő és láttamozandó, s minden szobában feltűnő helyen kifüggesztendő.

Az iparhatóság alkalmas módon a helyszínén is tartozik megvizsgálni, vajjon a fogadók kifüggesztette-e összes szobáiban ezt az árszabályt s amennyiben szabálytalanság fordul elő, a fogadás ötven forintig terjedő pénzbüntetéssel sújtandó. Az iparhatóság az új árszabály megállapításánál arról is tartozik gondoskodni, hogy az árszabály a közönségnek már előzetesen minden kétséget kizáró teljes tájékoztatást nyújtson. Az ellenőrzés megkönnyítésére úgy intézkedik a rendelet, hogy az iparhatóság által látalmazott minden árszabály másolata az iparhatóságnál megőrzendő, úgy hogy minden feljelentett kihágás vagy áthágás azonnal konstátálható legyen. Még fontosabb a rendelet ama része, amely elrendeli, hogy az egyes szállodák és fogadók megállapított árszabályai a kiállítás igazgatóságával közhírré-tétel céljából közlendők. A rendelet végrehajtásáról a miniszter április 10-ére kér jelentést.

Nemzetközi vívóverseny a kiállításán. Az ezredéves kiállítás sport-ünnepei között bizonyára egyik legérdekesebb és legvonzóbb a nemzetközi vívóverseny lesz, melyet május 14-étől 20-áig rendeznek a kiállítás területén. A verseny fegyverei a kard, a vívótőr és a szurony. Mindegyik csoportból 3—3 fajta versenyt rendeznek: amatőrök, vívómesterek, és vívómestersegédek és altisztek számára. Minden egyes verseny négy részre oszlik: lesz próba mérkőzés, osztályozási küzdelem, voltak verseny és döntő küzdelem. Díjak lesznek díszes és értékes emlék tárgyak, továbbá arany- ezüst- és bronzérmek. A jury tagjaiul a kontinens legjobb amatőr és mestervívóit kéri fel. A rendezést az országos sport bizottsága a »Magyar Athletikai Klub«-ra bízta, amely az érdeklődő feleknek a legnagyobb készséggel szolgál minden további felvilágosítással. Az Athletikai Klub most küldi szét mindenfelé a verseny szabályait is a részvétel feltételeit.

A mexicóiak meghívása. Néhány héttel a mi kiállításunk bezárása után, 1896. december 1-én nyitja meg, Porfirio Díaz, a mexikói köztársaság elnöke a mexikói nemzeti kiállítást. A kiállítás melyet a köztársaságprotektorátusa alatt rendeznek, azt az indítványt tette legutóbb, hogy a magyar millenniumi kiállítás résztvevői lehetőleg tömegesen vegyenek részt a mexikói kiállítás külföldi osztályán, olyképp, hogy a kiállított tárgyaikat az ezredéves kiállítás bezárása után egyszerűen küldjék Hamburgba, a honnan a köztársaság külön hajói nagyon olcsó szállítási díjért is teljesen vámmentesen szállítják Mexikóba. Különösen nagy kivételre berendezett cégeknek ajánlják a kiállításán való részvételt. A mexikói kormány egyébként külön megbízottat szándékszik Budapestre küldeni, az odaváló kiállítás igazgatósága pedig nagyobb bizottságot küld ki a magyar ezredéves kiállítás tanulmányozására. A hivatalból kiküldött bizottsághoz számos magános csatlakozik, úgy hogy valószínűleg külön hajón nagyobb szabású kirándulást rendeznek a mexikóiak Budapestre.

REGENY-CSARNOK.

Regény a Mars bolygón.

Irtá: Laurie André.

Ismerjük anyagát, sűrűségét, a felületére nehezedő nyomás mértékét; tudjuk, hogy tengerek vannak rajta és az egyenlítő körül fekszik száraz földje; tudjuk, hogy a légkör, mely körülveszi, hasonló a miénkhez, — hogy két holdja van, két sarkvidéke, mely tavaszkor elolvad és ősszel ismét megszilárdul.

Tudjuk, hogy az év ottan kétszer oly hosszú, mint a miénk, de hasonlóan a földi évhez szintén évszakokra oszlik. Tudjuk, hogy a Mars lakható, mert megvannak rajta a szükséges feltételek, melyek sokban hasonlítanak a földihez s így — ezi parancsolja a logika — lakói is vannak, ki talán szintén hasonlítanak a föld lakóihoz.

Sikerült a szomszéd Mars felületén vonalakot találnunk, melyek bizonyára csatornák és ezeket emberek készítették. És e csatornák oly szélesek, a miről fogalmunk sincsen...

... És mi megálljunk? Megelégedjünk e sovány felvilágosításokkal? ... Ez felbőszít! ... És mivel éppen találkoztam önnel, megismerttem egy tervvel, mely fejemben kavargok...

Asaph láthatólag igen felhevült volt és jónak láttam őt beszélni hagyni.

— Nagyon szomjas vagyok — folytatá beszédét — és szeretnék egy pohár abszintet inni. Hiszen tudja, hogy évente csak egyszer teszem ezt.

Menjünk a Café de la Régence, ott kényelmesen beszélgethetünk.

A kávéházba érkezünk és frissítőket kérünk; de várakozásom ellenére Asaph vonakodott előbbi tárgyára visszatérni, a mely őt az előbb annyira felizgatta. Gondolataiba elmerült és azután beszélt a legujabb szindarabokról, a melyeket megtekintett és a kamarának üléséről, a melyen jól mulatott.

Ezután hirtelenül felkiáltott:

— Hol vaesorázik ma este? Ha úgy tesz, maradjunk együtt. Egészen új, ismeretlen dolgokról kell önnek beszélnem...

Együtt étkezünk és körülbelül nyolcz órakor finom szivarokat szíva egymásba fogódzva a Rue Saint-Guillaume felé mentünk.

Megérkezünk Asaph házába és leültünk a kényelmes karszékbe. Asaph elkezdett beszélni:

Eljött a pillanat, hogy meg magyarázzam tervemet. Ön látja a messzelátót, a melyet a mozgatható kupolába illesztettem és az ég felé áll. Nos, ha kíváncsi Marsot egész fényében látni, használja fel az alkalmat... Mars a lehető legnagyobb közelségben van hozzánk, azaz olyan közel, a mint csak 70 év múlva lesz ismét... Ön nem akarja a fáradságot venni? Ön felteszi, hogy már látta szomszédját?

Jól van. Nem tesz semmit.

A földológ, hogy ön pontosan megtegyen mindent, a mit öntől kérni fogok. Tudja meg tehát, kedves doktor, hogy szándékom rögtön a Marsra indulni és reményem, hogy segítségemre lesz.

— Ha ön meg mondja nekem, hogyan, úgy feleletet fogok adni reá, — mondtam kissé rosszkedvűen, mert azt hittem, hogy barátom tréfát akar üzni velem.

— A következőképpen. Ön tudja, hogy mindig kitűnő hypnotikus medium voltam. De azt ön még nem tudja, mert még nem mondtam el senkinek, hogy morfium befecskendezések által hajlandóságomat a suggestióra meg négy-szeresíteni tudom, ha az említett anyaggal előkészitem magamat a hypnothikus álomra.

Mindazon esetekben, a midőn ön bámulta tehetségeimet e téren, a morfium befolyása alatt állottam. Nos hát, majd elvégezek egy-két befecskendezést és reá gyujtok egy szivarra, hogy a morfiumnak legyen ideje hatni és azután hozzáfogunk a kísérletekhez. Ön elaltat engem, a mihez kitűnően ért és ha elaludtam, a következőket fogja tőlem kérdezni:

»Asaph, hagyja el a földet!... Hagyja el lényének azon szubtilis, sulytalan részével, mely ugyanannak képe és sem távolságot, sem akadályokat nem ismer. Lovagoljon el a szomszédos Mars bolygóra azon sugarak egyikén, a melyeket hozzánk küld. Fejtse meg a csatornák azon titokzatos problémáját, a melyen annyian török a fejüket, a hold alatt. Azután, ha ütött az óra, térjen vissza és mondja meg, mit látott?« — Hogyan tetszik ez eszme?

— Mindenesetre eredeti eszme, de mi lesz az eredménye, az már kérdés, — válaszoltam én.

— Én tudom, mi lesz az eredménye. — Mondotta Asaph komolyan. megfogjuk ismerni részletesen a Mars bolygót. A dolog világos, mint a nap.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Stefánia özv. trónörökösnő Bécsben.

Bécs, április 1. (Saj. tud. távirata.)
Stefánia özvegy trónörökösnő, ki most Triesztben van, a husvétii ünnepeket Bécsben fogja eltölteni.

A román királyi pár utazása.

Zágráb, április 1. (Saj. tud. táv.) A román királyi pár ma reggel ideérkezett és itt töltötte el a délelőttöt, mely alatt megnézte a várost. A magas vendégek délben tovább utaztak.

Pulszky Károly ügye.

Budapest, ápril. 1. (Saj. tud. táv.) A Pulszky Károly ügyének vizsgálására kiküldött bizottság konstatálta, hogy a drágán vásárolt Piamba-kép 23 forintot sem ér. Az országos képtárban 54.000 forint a hiány, mely összeget hir szerint Pulszky Ágost képviselő már deponált Bánffy Dezső bárónál. Az orvos szakértők holnap terjesztik be a jelentést és Pulszky Károlyt örülnek nyilvánítják. A vizsgálati fogságból holnap valószínűleg kiszabadul Pulszky.

Százezer forintos nyeresemény.

Budapest, ápril. 1 (Saj. tud. táv.) Ma volt a szegedi Tiszanyereménykölcsön húzása, a melyen a 296 sor. szám 65. nyerő száma száz-ezer forintot nyert.

Lueger és a millennium.

Bécs, ápril. 1. (Saj. tud. táv.) Lueger lemondott arról a tervről, hogy a millenniumi ünnepségek alatt Budapestre utazzék, mert nem akar megjelenésével tüntetésekre adni alkalmat, hanem keresi a módot, hogy irásban foglalkoztassék az ezredéves ünnepélyvel, mert szerinte közte és a magyarok között félre értékek vannak, s azokat tisztázni szeretné.

Közgazdaság.**Sertésenyésztők figyeimébe.**

A földmivelésügyi miniszter értesítette egyetünket, hogy a kereskedelemügyi miniszter a gazdák részére a sertés etetés és hizlalás céljára szállítandó tengerinél a m. kir. állam vasutak összes vonalain kedvezményes díjtételt engedélyezett. Ehhez képest utasította a kereskedelemügyi miniszter a m. kir. államvasutak igazgatóságát, hogy a magyarországi állomásokról, bármely állomásra a gazdák részére sertés etetés céljából szállítandó kocsis és fuvarlevelelként legalább 1000 kg. feladása illetve a szállítási díjnak ezen sulymennyiségeért való fizetése mellett f. évi márczius 20-ától kezdve visszavonásáig, de legkésőbb ez évi május hó végéig a m. kir. államvasutak összes vonalain 100 kgr. és 1 kmként 0.15 kros egységtétel 100 kgrként 3 kr. kezelési díj és a szállítási adó alapján képzett mérsékelt díj tételeket alkalmazzon rovatolás útján.

Egyidejűleg utasította a kereskedelemügyi miniszter azonkívül a többi vasutak igazgatóságát is — ide nem értve a helyi érdekű vasutakat — hogy a kérdéses körülményeknél szintén kedvezményes díj tételt alkalmazzanak.

A fent említett kedvezményes díjtétel csupán oly küldemények után lesz alkalmazva melyeknél a szállítmány rendeltetése, illetve azon körülmény, hogy a küldemény a fentiekedvezményes díjszabásra igényt tarthat a vármegye közigazgatási bizottsága által kiállított ezen bizottság pecsétjével ellátott s az elnök, vagy annak helyettese, vagy a bizottság részéről megbízott hatósági közeg aláírásával ellátott a feladás alkalmával a szállítmány fuvar-

leveléhez melléklendő igazolvánnyal bizonyítatik.

Felhívjuk tehát gazda társainkat, hogy ezen kedvezmény igénybe vétele céljából a fentebb említett igazolvány beszerzése végett a vármegyei hatóságokhoz forduljanak.

Nagyvárad, 1896. ápril. 1.

A biharmegyei gazd. egyl. elnöksége.

A selyemtenyésztés illetve az eperfa meghonosítás érdekében tegnap Kvassay Gyula nyug. százados, a selyemtenyésztési felügyelő kiküldötte, Nagyváradon tartózkodott. Papp János városi tanácsos elnökle alatt Beszedics János v. mérnök, Szűts Dezső tb. aljegyző Rát-kay József tornatanár közbejöttével kijelölték a Városligeten a 3 hold területet, amelyet a város átenged eperfa tenyésztési célokra. A terület a kutház és Döry sziget közti területen van Ezenkívül kijelölték széles-utczán a négy sor eperfa helyét s a mellette levő utczákon és a Fácán-soron a vonalat, hova az eperfákat ültetik. Az országos selyemtenyésztési hivatal községgel rendelkezésre bocsát bármennyi eperfa csemétét. Az utczákat azonban már késő van most ültetni a fákat s így csak ősszel fásítják be a fentebb elősorolt utczákat. B e z e r é d y Pál orsz. selyemtenyésztési felügyelő meleg hangú levélben köszönte meg Nagyvárad város jóindulatát, a melylyel a selyemtenyésztés ügyét felkarolta.

Nagyváradai hetivásár.

— Márczius 31. —

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1896 márczius 31-ik napján tartottvásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza 6.30—6.10— Kétszeres buza 5.50—5.30. Rozs 5.30—5.20. Árpa 5.00—4.80, Zab 6.—5.20 Tengeri 4.50—4.20 Borsó 1.4—Lencse 1.6—Bab 8.50. Köleskása 11.— Burgonya 2.50 Lángliszt 12.50 Zsemlyeliszt 11.70 Fehérkenyér liszt 11.— Barnakenyér liszt 9.50 széna fuvarral 2.80. Szalma fuvarral 1.80 Szalonna 55.— 6. kiló zsúpp-szalma 08 kr, 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa, bikk 3.00, tölgy 2.80, eser 3.20. 100 kiló marhahus 52.— Öntött gyertya 54.— Lámpaolaj 50.— Egy liter bor ó 50, uj 40. Pálinka 36 szilvapálinka 90, szesz 85. Egy métermázsa kő-só 10.70, nyers fagygyu 24.—, olvasztott fagygyu 36.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —. Egy hektoliter ó-bor 45.— uj-bor 36.—, mész 1.90, kemény faszén 2.80, puha faszén 2.—, kendermag 7.00, köles 6.00 repce 0.00, dió 20.00, mogyoró 12.—, aszu szilva 20.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 16, szalonna 60, sertéshus 52, juh-hus 33, veres hagyma 14, fog-hagyma 30, bors 1.60, paprika 1.20 barna kenyér 10. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny 6.50 1 mm. Luczernamag 30 40. frtíg, 1 mm. Lóhere 28.—38 1 mm. Burgondi 24.

Marha ártáblázat 1896. márczius 31-ről egy pár első rendű jármás ökör —, —, egy pár másodrendű jármás ökör 220 260, egy pár harmadrendű jármás ökör 100,180. 1 pár fejős tehén 60 160, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. — 80 1 drb vágó tehén 150 kgr. —, 55 1 drb. veres borju 12.—, 1 drb. fél éves borju 14 26, 1 drb. egy éves borju 22 36, két éves borju 25 54, 1 drb. hizott sertés —, — 1 pár fél éves sertés —, —, 1 pár egy éves sertés —, —, 1 pár két éves sertés —, —, egydrb. jóigásló 60 —0, 1 pár ökörbőr 22—25, egypár tehénbőr 16 18—, borjubőr 4—6, 1 pár lóbor 11.—12, 1 pár juh bőr 2—3.

Forgalmi kimutatás 1896. évi márczius hó 31-ről: Tiszta buza körülbelül 200 hltr, kétszeres buza 100 hltr, rozs 300 hltr, árpa 100 hltr. zab 50 hltr, tengeri 500 hltr, burgonya 800 hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy — drb, félhizott — sovány —, süldő —, malacz —, hizott marha —, jármás ökör 500, fejős tehén 300, borju 160, bivaly — juh és bárány 100 ló 272.

Terménytőzsde.

Budapest, április 1.

B u z a tavaszra, bácskai	6.99
» tavaszra, északi	7.01
» szeptember-októberre, bácskai	6.71
» szept.-okt.-re északi	6.72
R o z s tavaszra, bácskai	6.34
Rozs tavaszra, északi	6.36
T e n g e r i június-júliusra, bácskai	0.—
» jun.-jul.-ra, északi	0.—
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.60
» aug.-szept.re, északi	10.70

Bécs, április 1.

B u z a tiszai	7.40—7.70
» bányási	7.15—7.55
» bácskai	7.15—7.50
» szokványáru őszre	7.31—7.33
» szokványáru tavaszra	7.11—7.13
R o z s tiszavidéki	6.90—7.10
» szokványáru őszre	6.22—6.24
» szokványáru tavaszra	6.69—6.71
T e n g e r i magyar	4.60—4.70
Z a b, magyar kereskedelmi	6.75—6.85

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. április 31-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.50
Magyar koronajárdék	98.80
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	123.75
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	101.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérési jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölesön	160.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	142.—
Oszták járadék papirban	100.75
Oszták járadék ezüstben	100.75
Oszták járadék aranyban	122.25
Oszták korona járadék	101.—
1860. oszták államsorsjegyek	147.25
Oszták magyar bankrészevény	980.—
Magyar hitelbank részevény	433.50
Oszták hitelintézeti részevény	375.—
Oszták-magyar államvasuti részevény	350.50
20 frankos arany (Napoleonodor)	955.—
Német birodalmi márka	58.85
London vista	120.60
Páris vista	47.82
20 márkás arany	11.78

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

PEKARIK ENDRE

kárpitos

Nagyvárad, Kisposta-utca 364. sz.

Van szerencsém a tisztelt közönség b. tudomására hozni, hogy mindennemű divánok, ottomán, hencser, ebédli divánok, egyszerű és fényezett támlányokkal a legjutányosabb árban kaphatók, valamint

uj garnitúrák és ócska butorok

behuzása a legjutányosabb árban készíttetnek.

Ruganyos töltött matracok

10 frttól feljebb készíttetnek butorszövetekből.

➔ Készletben nagy választék. ➔

A tisztelt közönség pártfogását kérve
75 2—15 maradok tisztelettel

Pekarik Endre,
kárpitos.

**A II. Magyar
Osztály-Sorsjáték**

III-ik húzására

s o r s j e g y e k

kaphatók a

➔ Biharmegyei Takarékpénztárnál. ➔

Huzás május 12-től 28-ig.

WEINSTOCK, SPITZ, GRÜNBERGER

első nagyváradai szoba-, czég-, czimfestő- és mázoló-társaság

NAGYVÁRAD, Fő-utca, a Széchényi-szálloda épületben.

A mai kor igényeinek megfelelő

festészeti műterem.

Szoba-, czég-, czimfestő- és mázolási munkák
elvégeztetnek.

Templomok, termek, kávéházak és magánlakok festésénél művészi
kivitelű márvány-utánzatokat és aranyozásokat állítunk elő.

Különlegességek üveg-czégablakban és czimfestésekben.

Különféle feliratok és festmények fal, vászon, fa- és bádoglemezre.

Czimerek festése, zászlók és szalagfeliratok, e szakhoz tartozó
összes díszítési munkálatok.

Tapeta- és papír-maché raktár.

Kész olajban festett czimerek kaphatók és kölcsön adnak.

Minták és vázlatok kívánatra díjmentesen.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

A legolcsóbb és legjobb

festék-áru

nagykereskedés.

✦ Az anyag tartósságáért kezeséget vállalunk. ✧

Száraz és saját készítményű tisztán kezelt, olajban tört
festékek, kitűnő minőségű

szobapadló-fénymázak, angol lakkok,
kenczék (firniss).

Legjobb fajta ecetek, aranyozó kellékek,
házi kezeléshez szükséges anyagok,
kellő utasítással, színvegyítések tetszés szerint.

49 9—20

Tisztelettel

Weinstock, Spitz, Grünberger.

Tiszta jó bor.

Szives tudomására hozom a n. é. közön-
ségnek, hogy **Olasziban, (Stiedl-ház)**

eddig Czeglédy Sándor ur által bírt

bor-üzletet

átvettem.

Kaphatók nálam a legfinomabb

érmelléki asztali-, pocsenyé
és dessert-borok,

egri vörös bor liter és hordószámra és pa-
laezkokban, továbbá

hazai és valódi francia pezsgő

a lehető legjutányosabb árak mellett

Boraim hamisítatlan tisztaságáról és jósa-
gáról beszélni fognak a tények és tapasztalatok,
azért is tartózkodom a nagyhangu frázisoktól és
kérem a n. é. közönség bizalmát és megrendeléseit.

Tisztelettel 79 4—10

D. Berger Ignác,

borkereskedő

Nagyvárad, Olasz, Bémer-tér (Stiedl-ház.)

Főtiszt. lelkesz urak

figyelmébe!

A Szent László-könyvnyomda

részvénytársaság

papir-, irodaszer- és nyomtatvány
raktárában

folyton kaphatók a következő

egyházi nyomtatványok:

Bevételi napló 10 iv	— — —	18 kr.
Kiadási » 10 iv	— — —	18 kr.
Egybekelték anyakönyve (diósgyőri)	— — —	35 kr.
10 iv	— — —	—
Keresztelték anyakönyve (diósgyőri)	— — —	35 kr.
10 iv	— — —	—
Meghaltak anyakönyve (diósgyőri)	— — —	35 kr.
10 iv	— — —	—
A róm. kath. szent hitre megtérték jegyzéke (diósgyőri) 10 iv	— — —	35 kr.
A róm. kath. anyaegyház kebeléből más felokozatokhoz eltértek jegyzéke (diósgyőri)	— — —	35 kr.
10 iv	— — —	—
Házasságra egybekelték kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Keresztelték kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Meghaltak kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Jelentés alapítványokról 10 iv	— — —	30 kr.
Gyontató-czédula 500 drb	— 1 frt	25 kr.
Eljegyzési értesítő 10 darab	— — —	20 kr.
Családi értesítő 10 drb	— — —	25 kr.
Évi jelentés iskolákról 5 példány	— — —	50 kr.
Születési és keresztelési jegy 50 db	— — —	25 kr.
Esketési jegy 50 darab	— — —	25 kr.
Esperes látogatási jkv 5 példány	— — —	50 kr.
Iküdtő könyvi 10 iv	— — —	25 kr.
Templomi leltár 10 iv	— — —	25 kr.
Catalogus liberorum 10 iv	— — —	25 kr.
Keresztelési Emlék 100 darab	— — —	60 kr.
Bérmáltak jegyzéke 10 iv	— — —	35 kr.
Fehér kiv. finom hivatalos levélpapír 34/42 cmt. czimráttal 100 iv 1 frt 50 kr.	— — —	—
Hivatalos levélboríték 12 80 cmt. barna vagy szürke 200 drb czimnyomással 1 frt 50 kr.	— — —	—

Üzlethelyiség-változtatás

Van szerencsénk a n. é. közönség b.
tudomására hozni, miszerint a már 51 év
óta a Zöldfa-utczán fennálló

ékszer- és óra-
raktárunkat

Fő-utca, a színház épületébe (a volt
Bertsey-féle üzlethelyiségbe) áthelyeztük.

Midőn ezen körülményt b. tudomására
hozni szerencsénk van, értesítjük egyszer-
smind, miszerint raktárunkat jóval meg-
nagyobbítottuk és ugy minden e szak-
mába vágó **arany és ezüst ékszerek,**
drágakövek, valamint mindenféle **zseb-,**
inga-, fali- és ébresztő-órákból továbbá
mindennemű

egyházi szerekből

u. m. **kelyhek, szentségtartók és gyer-
tyatartókból** rendkívüli dus választéku
raktárt tartunk.

Eddig irántunk tanúsított szives bizal-
mát ez uton megköszönve, kérjük azt ré-
szünkre továbbra is fenntartani és üzlet-
helyiségünk változtatását tudomásul venni.

Műhelyünkben mindennemű **zseb- és**
inga-óra és ékszer javítása olcsón és
pontosan elkészítetik.

Szives megbízásait remélve, maradtunk

kiváló tisztelettel

Weisz Ignác és fia.

70 7—10

óras-ékszerészek.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszor ellentállt az idő megpróbá-
lásának, mert már több mint 25 év óta megbízható,
fájdalomcsillapító bedörzsölésésként alkalmazatik kösz-
vénynél, csúznál, tagzaggatásnál és meghűléseknél
és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrab-
ban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller gyar-
korta Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos
szer, hanem igazi népszerű háziszor, melynek egy
háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és
1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszer-
szertárban készletben van; főraktár: Török József gyógy-
szerésznél Budapest. Bevásárlás alkalmával igen
óvatosak legyünk, mert több kisebbbirtéku
utánzat van forgalomban. Ki nem akar
megkárosodni, az minden egyes üveget
„Horgony“ védjegy nélkül mint nem valódit
utasítsa vissza.

Richter F.Ad. és társa, csász. és kir. udvari szállítók,
Rudolstadt (Thüringia).

